

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/440,Otwarcie-wystawy-Z-najwieksza-brutalnoscia-Zbrodnie-Wehrmachtu-w-Polsce-wrzesien.html>
20.03.2026, 07:26

Otwarcie wystawy „»Z największą brutalnością...«. Zbrodnie Wehrmachtu w Polsce, wrzesień – październik 1939 r.” – Warszawa

01.09.2004

Dnia 1 września 2004 r., w Bibliotece Stanisławowskiej w Zamku Królewskim w Warszawie otwarta została wystawa „»Z największą brutalnością...«. Zbrodnie Wehrmachtu w Polsce, wrzesień – październik 1939 r.”, przygotowana przez Biuro Edukacji Publicznej IPN i Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie.

Wystawę otworzył prof. Leon Kieres, który w słowie wstępnym zaznaczył, że tylko wtedy można rozliczyć się z przeszłością i doprowadzić do pojednania, gdy zerwie się z kulturą historii pełną różnych tabu, gdzie próbuje się zawęzić krąg sprawców zbrodni, gdzie toleruje się szkodliwe działania potomków zbrodniarzy, gdzie przeprasza się ogólnie za zbrodnie, ale jednocześnie stara się nie dopuścić do tego, co jest jednym z kluczy do zrozumienia przeszłości – do mówienia o szczegółach konkretnych przypadków zbrodni. – Wystawa ta, która będzie prezentowana również w Niemczech, ma służyć temu, by prawda o zbrodniach Wehrmachtu popełnionych w Polsce, dotarła nie tylko do niemieckich elit, ale i do zwykłych Niemców – powiedział prof. Kieres (pełny tekst wystąpienia).

Następnie zabrali głos: prof. Klaus Ziemer z Niemieckiego Instytutu Historycznego, Włodzimierz Cimoszewicz minister Spraw Zagranicznych, prof. Władysław Bartoszewski oraz Lech Kaczyński Prezydent Warszawy.

Wystawa ukazuje zbrodnie armii niemieckiej popełnione na ziemiach polskich w okresie pierwszych dwóch miesięcy drugiej wojny światowej.

Jej celem jest także uzupełnienie wystaw hamburskiego Instytutu Badań Społecznych „Wojna na wyniszczenie. Zbrodnie Wehrmachtu 1941-1944”. Wiele środowisk w Niemczech uznało te

ekspozycje za szarganie świętości i zamach na dobre imię niemieckiego żołnierza. Wywołały one szeroką dyskusję na temat roli Wehrmachtu w drugiej wojnie światowej. Wykazały jednoznacznie, iż w niemieckiej pamięci historycznej dominuje stereotyp, według którego zbrodnie popełniali członkowie SS i funkcjonariusze formacji policyjnych, żołnierze frontowi zaś walczyli przestrzegając prawa wojennego i z szacunkiem dla przeciwnika. Podważając ów stereotyp, hamburskie wystawy przyczyniły się do utrwalenia innego fałszywego mitu, jakoby działania Wehrmachtu nabrały zbrodniczego charakteru dopiero od czerwca 1941 r., po ataku na Związek Sowiecki. Tymczasem armia niemiecka od pierwszego dnia wojny prowadziła działania z pogardą dla międzynarodowych konwencji, a „rycerscy” żołnierze Wehrmachtu dopuszczali się licznych przestępstw na jeńcach wojennych i ludności cywilnej.

Na wystawie pokazano przykłady zbrodni, za które bezspornie odpowiedzialni są żołnierze niemieccy. Popełnili je od 1 września do 25 października 1939 r., a więc w czasie funkcjonowania tzw. administracji wojskowej, kiedy to Wehrmacht sprawował władzę zwierzchnią nad okupowanymi terenami i ponosił pełną odpowiedzialność prawną za działania wszystkich formacji i instytucji Trzeciej Rzeszy na zajęтым przez Niemców terytorium II Rzeczypospolitej.

Ekspozycję podzielono na kilka bloków tematycznych. Zaprezentowane zostały niemieckie przygotowania do wojny, omówiono ich aspekt militarny, ideowy i polityczny. Następnie ukazano postępy niemieckiej i sowieckiej maszyny wojennej we wrześniu 1939 r. Na kolejnych panelach przedstawiono udokumentowane przykłady aktów zbrodni dokonanych podczas bombardowań lotniczych oraz na osobach internowanych, cywilnych obrońcach i zakładnikach, pokazano także przejawy antysemityzmu i przestępstwa na jeńcach wojennych. W podsumowaniu znalazło się miejsce na ukazanie postaw Niemców wobec zbrodni.

Wystawa będzie prezentowana w Bibliotece Stanisławowskiej do 28 września 2004 r. Do jej obejrzenia serdecznie zapraszamy.

[Wystąpienie Prezesa IPN prof. Leona Kieresa](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

